

Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2023¹

Versie: uitgebreid verzoek²

Wat is een vangnetuitkering?

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Dit budget wordt ook wel het BUIG-budget genoemd. Gemeenten die een tekort hebben kunnen in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De voorwaarden op hoofdlijnen zijn:

- het tekort is groter dan een bepaalde toegangsdrempel;
- het college verklaart maatregelen te hebben getroffen om te komen tot tekortreductie;
- het college geeft een toelichting op deze verklaring;
- de gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college.

Bekostiging door en verantwoording aan andere gemeenten

Met de verklaring verantwoordt u zich als college niet alleen naar de gemeenteraad, maar ook naar andere gemeenten. Deze gemeenten dragen immers financieel bij aan de vangnetuitkering waarop uw gemeente een beroep doet. Het gaat dus om solidariteit tussen gemeenten. De vangnetuitkeringen worden bekostigd uit het macrobudget (voor alle gemeenten) van twee jaar na het tekortjaar. Daarom moet het college inzicht geven in de maatregelen die het heeft getroffen om het tekort te reduceren.

Wat wordt verwacht van het college en de gemeenteraad?

Bij het indienen van het verzoek moet het college verklaren dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen. Deze verklaring moet de instemming hebben van de gemeenteraad. Ook moet deze verklaring worden toegelicht, zoals gevraagd in het aanvraagformulier (op het formulier de onderdelen A, B en C).

Wat is de autonome rol van de gemeenteraad t.a.v. de vangnetuitkering?

Het college vraagt de gemeenteraad om in te stemmen met de verklaring van het college. Met deze instemming bevestigt de gemeenteraad dat het college inzicht heeft gegeven in de maatregelen die zijn getroffen om het tekort te reduceren. De gemeenteraad moet in staat worden gesteld om de verklaring van het college adequaat te kunnen beoordelen. Het gaat hierbij dus om een gelijkwaardige informatiepositie van de gemeenteraad ten opzichte van het college. Daarom moet het college een samenvatting van de verklaring maken. De toetsingscommissie heeft een checklist voor raadsleden gemaakt, waarmee raadsleden de verklaring inhoudelijk kunnen controleren. Deze checklist wordt tezamen met andere informatie door VNG aangeboden op de website van VNG, zie link website VNG

¹ Versie aanvraagformulier d.d. 17 november 2022

² Toelichting voor ambtelijke ondersteuning onderaan dit formulier.

pagina raadsleden:

Op welke wijze is de gemeenteraad geïnformeerd door het college?

Een belangrijke veronderstelling bij het vangnet is dat gemeenteraad en college regelmatig in gesprek zijn over ontwikkelingen in het bijstandsvolume (bijv. middels kwartaalrapportages). Op dit niveau wordt inhoudelijk gesproken over maatregelen (beleid en uitvoering) om eventuele tekorten te reduceren. Het college wordt verzocht te beschrijven op welke wijze de gemeenteraad is betrokken vanaf het moment dat het tekort door het college wordt gesignaleerd tot en met het treffen van de maatregelen en de monitoring daarvan. Dit onderdeel is opgenomen na de samenvatting.

Wat mag de gemeenteraad van het college verwachten?

- Het college en de gemeenteraad moeten een gelijkwaardige informatiepositie hebben, daarom maakt het college een samenvatting van de toelichting.
- Het college beschrijft op welke wijze de gemeenteraad is betrokken vanaf het moment dat het tekort door het college wordt gesignaleerd tot en met het treffen van de maatregelen en de monitoring daarvan.
- Onderdeel A: Het college geeft de gemeenteraad via een analyse inzicht in de oorzaken van het tekort op de gebundelde uitkering (ook wel BUIG genoemd). Deze analyse kan zowel kwantitatieve als kwalitatieve elementen bevatten.
- Onderdeel B: Het college geeft de gemeenteraad inzicht in de (interne en externe) maatregelen, met een kwantitatieve en kwalitatieve toelichting waarom die naar verwachting leiden tot een reductie van het tekort.
- Onderdeel C: Het college geeft de gemeenteraad inzicht in welke mate (interne en externe) maatregelen beogen bij te dragen aan het (verder) reduceren van het tekort.
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in de planning en control-cyclus ten aanzien van het vangnet.

Bovenstaande informatie staat ook [op de website van de VNG](#)³.

Op welke wijze wordt de gemeenteraad gefaciliteerd?

De toetsingscommissie heeft een checklist gemaakt voor gemeenteraadsleden. Het is een handzaam lijstje vragen en aandachtspunten. Raadsleden kunnen dit lijstje gebruiken bij het beoordelen van de vangnetaanvraag van het college. Deze checklist is opgesteld in samenwerking met raadsleden uit verschillende gemeenten en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden. De [checklist](#) staat samen met andere informatie op de website van de VNG, [zie link](#) website VNG pagina raadsleden.

³ [Vangnetuitkering Participatiewet: informatie voor raadsleden | VNG](#)

De gemeenteraad heeft de mogelijkheid om in de aanvraag vangnetuitkering zijn opvattingen te geven over de verklaring van het college (in de verklaring staan de oorzaken van het tekort, de maatregelen om het tekort te reduceren, etc.). In het formulier zal op hoofdlijnen het proces worden beschreven hoe de gemeenteraad betrokken is. Dit is vanaf het moment van signalering van het tekort en het daaropvolgend proces van treffen van maatregelen waar de raad bij betrokken is voordat de raad instemt met de verklaring van het college. De voorzitter van de gemeenteraad en de griffier tekenen voor de juistheid hiervan en worden in de gelegenheid gesteld om dit overzicht aan te vullen.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Het college dient het aanvraagformulier in bij de onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De commissie moet de aanvraag uiterlijk op 15 augustus 2024 hebben ontvangen. De aanvraag dient met behulp van dit, door de minister vastgestelde aanvraagformulier, voor instemming aan de raad te worden voorgelegd en wordt naar ondertekening aangeboden aan de commissie via de website.

De Toetsingscommissie beoordeelt de aanvraag procedureel. Dit betekent dat wordt beoordeeld of het college en de gemeenteraad een aantal processtappen hebben doorlopen: het tekort is groter dan de drempelwaarde; het college heeft in de verklaring toegelicht dat maatregelen zijn getroffen om het tekort te reduceren en de gemeenteraad heeft ingestemd met de verklaring. De commissie geeft dus geen inhoudelijk oordeel over de aanvraag.

Vervolgens adviseert deze commissie de Minister. Deze adviezen worden in beginsel overgenomen.

Gemeenten die interesse hebben in de maatregelen van andere gemeenten, kunnen terecht op de website van het vangnet. Hier zijn alle aanvragen gepubliceerd en gerubriceerd naar type maatregel, omvang van de gemeente en omvang van het tekort.

Aan het eind van het aanvraagformulier is een uitgebreide toelichting per vraag opgenomen voor de ambtelijke ondersteuning van het college. Voor een verdere toelichting op dit formulier wordt verwezen naar de informatie op de website:

<https://www.toetsingscommissievp.nl/vangnetuitkering-2023>

1. Verklaring college bij een uitgebreid verzoek

Dit gedeelte bestaat de volgende onderdelen:

- Samenvatting van de verklaring
- De beschrijving van de wijze waarop de gemeenteraad is geïnformeerd door het college
- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Getroffen *interne en externe* maatregelen om het tekort verder te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening door het college

Samenvatting van de verklaring van het college

De verklaring van het college bestaat uit vier subonderdelen: A) analyse van de oorzaken van het tekort, B) getroffen interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren, C) beoogd effect van de genoemde maatregelen & D) ondertekening door het college.

Het college geeft hieronder een samenvatting van onderdeel A, B en C. Dat geeft de gemeenteraad een kernachtig overzicht, op basis waarvan het raadslid kan vaststellen waarmee hij instemt voordat hij ondertekent. Voor het gemeenteraadslid dat zich wil verdiepen in de verklaring van het college, wordt verwezen naar onderdelen A, B, C en D van het aanvraagformulier.

Richtlijn voor de omvang van de samenvatting van de drie onderdelen is in totaal maximaal twee A4.

Het ligt voor de hand dat een gemeenteraadslid de antwoorden op de checklist (zie achteraan dit formulier) terug kan vinden in de samenvatting.

A. Samenvatting onderdeel analyse van de oorzaken van het tekort

Het college maakt in dit onderdeel duidelijk wat het probleem is.

Het Rijk heeft het inkomensdeel van de Participatiewet voor Oegstgeest voor 2023 definitief vastgesteld op € 4.910.326. De netto uitgaven voor inkomensondersteuning binnen de Participatiewet bedroegen in 2023 € 5.892.774. Dit betekent dat er een netto tekort over 2023 is ontstaan van €982.448. Hiervan kan €491.416 gecompenseerd worden via de Vangnetuitkering 2023.

Het tekort is te wijten aan meerdere oorzaken, waarvan drie het belangrijkste zijn. Ten eerste zijn de uitkeringsbedragen in 2023 flink verhoogd. Dit komt door een stijging van het minimumloon; de uitkeringsbedragen stijgen evenredig mee. Ondanks dat het BUIG-budget om deze reden ook omhoog is gegaan, heeft dit niet volledig de kosten kunnen dekken. Ten tweede is het aantal uitkeringsgerechtigden (30) tussen september en december 2022 gestegen en in 2023 op dit niveau gestabiliseerd, waardoor de kosten in 2023 hoger uitvielen. Ten derde is er een toename van uitgaven voor loonkostensubsidie.

B. Samenvatting onderdeel getroffen interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren.

Het college maakt in dit onderdeel duidelijk dat dit pakket van maatregelen afdoende is om de geschetste problemen aan te pakken.

Gemeente Oegstgeest zet zich breed in om uitkeringsgerechtigden te ondersteunen naar werk of andere passende activiteiten. Aan de hand van een breed scala aan maatregelen, wordt een brede doelgroep begeleiding geboden. De inzet richt zich o.a. op jongeren, statushouders, oudkomers en

inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, maar ook mensen die goed bemiddelbaar zijn kunnen een traject volgen. De gemeente neemt deel aan verschillende projecten en diensten (zoals project Jongeren, Taal & Participatie, Leidse inburgering en de diensten van DZB) en subsidieert initiatieven die kunnen bijdragen aan de participatie van onze inwoners. Op regionaal niveau zetten we ons in voor doorontwikkeling van de arbeidsmarktinfrastructuur naar een Regionaal Werkcentrum waarin regionale arbeidsmarktdienstverlening wordt aangeboden via één loket.

C. Samenvatting onderdeel beoogd effect van de genoemde maatregelen

Het college maakt in dit onderdeel duidelijk dat dit pakket van maatregelen tezamen leidt tot tekortreductie, waarbij het effect van deze maatregelen kwantitatief dan wel kwalitatief is beschreven en inzichtelijk is gemaakt.

Gemeente Oegstgeest beoogt een reductie van het tekort door een afname van het aantal uitkeringsgerechtigden. Om dit te bewerkstelligen worden verschillende maatregelen getroffen, omdat inwoners het niet altijd lukt om op eigen kracht of met minder ondersteuning te werken of participeren in de samenleving. Middels deze maatregelen bieden we maatwerk en tevens werkgeversdienstverlening aan.

Er wordt gestreefd naar een duurzame werkplek of andersoortige plaatsing. Soms lukt dat, maar soms blijkt toch dat later weer een beroep op de uitkering wordt gedaan. De verwachting is een uitstroom van ca. 15 bijstandsgerechtigden als gevolg van de getroffen maatregelen. Echter, dit aantal is nadrukkelijk een schatting omdat dit niet kan worden aangetoond door gebrek aan een controlegroep of andere objectieve onderzoeksmethoden. Ook de mate van versnelling kan niet worden bepaald. De aantallen zijn daarvoor te klein.

Op welke wijze is de gemeenteraad geïnformeerd door het college?

In dit onderdeel wordt het proces op hoofdpijnen beschreven hoe de raad betrokken is vanaf het moment van signalering van het tekort op het BUIG-budget en het daaropvolgend proces van bepalen en treffen van maatregelen, tot aan het moment dat de verklaring van het college voor instemming wordt voorgelegd aan de raad. Ten einde dit zo eenvoudig mogelijk te beschrijven wordt gevraagd aan te kruisen op welke momenten de raad hierbij is betrokken. Dit geschiedt d.m.v. het plaatsen van een X voor het betreffende onderdeel. Daarnaast is er ruimte voor aanvullingen.

Op welke momenten werd de raad geïnformeerd over beleid, uitvoering en sturing van de Participatiewet en meer specifiek over het tekort op de BUIG, de maatregelen en de beoogde effecten daarvan?

X	Moment in het proces
X	De kadernota, de begroting.
X	Voorjaars- en najaarsbericht en jaarrekening.
	Maand-, kwartaal- of halfjaarrapportage. (ook wel genoemd Turap, Marap etc)
	Beleidsplannen, strategie- of koersdocumenten, plannen van aanpak of evaluaties.
	Informatie over bestandsontwikkelingen of over de voortgang van maatregelen.
	Nieuwsbrieven, bijeenkomsten en/of presentaties.
X	Anders: De gemeente Oegstgeest besteed re-integratietrajecten uit aan DZB. Op 5 oktober heeft DZB een technische briefing gegeven aan de beeldvormende raad. Tijdens deze bijeenkomst is DZB ingegaan op de lopende re-integratie trajecten en het slagingspercentage van deze trajecten. Voor het reduceren van het tekort op het BUIG-budget zijn succesvolle re-integratie trajecten cruciaal, omdat ze leiden tot uitstroom uit het bijstandsbestand.

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

Hieronder toont het college de analyse, waaruit volgt wat de oorzaken van het tekort van de gemeente (A1) zijn. Vervolgens wordt de analyse opgenomen van het effect van getroffen maatregelen in voorgaande jaren (A2). Tot slot wordt kort beschreven welke bronnen zijn gebruikt bij de analyse (A3).

A1. Analyse van de oorzaken van het tekort van de gemeente

Het Rijk heeft het inkomensdeel van de Participatiewet voor Oegstgeest voor 2023 definitief vastgesteld op € 4.910.326. De netto uitgaven voor inkomensondersteuning binnen de Participatiewet bedroegen in 2023 € 5.892.774. Dit betekent dat er een netto tekort over 2023 is ontstaan van €982.448. Het tekort bedraagt 20,01% van het definitieve rijksbudget voor het inkomensdeel van de Participatiewet voor Oegstgeest in 2023.

Tabel 1. Tekort in 2023 gemeente Oegstgeest

Bedraagt het tekort in 2023 meer dan 7,5%?	Ja
A. Budget in 2023 (incl toepassing art. 7 Besluit PW)	€ 4.910.326
B. Relevante bestedingen voor vangnet	€ 5.892.774
C. Resultaat (A-B) (bij negatief bedrag is sprake van tekort)	-€ 982.448
D. Resultaat in % (C*100/A)	-20,01%

Een voorwaarde voor het verkrijgen van een Vangnetuitkering over 2023 is dat de tekorten over de voorgaande jaren (2021, 2022 en 2023) cumulatief meer zijn dan 7,5% van de definitief over 2023 toegekende gebundelde uitkering, als bedoeld in artikel 69 Participatiewet. De tekorten in 2021 en 2022 bedroegen respectievelijk €245.109 (2021) en €518.929 (2022). Het tekort over 2021, 2022 en 2023 bij elkaar opgeteld bedraagt €1.746.486. Dit is een procentueel cumulatief tekort van 35,6% over deze drie jaren ten opzichte van de definitief over 2023 toegekende gebundelde uitkering. Hiermee voldoet Oegstgeest aan de norm dat dit percentage meer dan 7,5% moet zijn.

Tabel 2. Cumulatieve tekorten (2021, 2022 en 2023) in gemeente Oegstgeest

Is het resultaat 2020, 2021 en 2022 een tekort en bedraagt dit meer dan 7,5%?	Ja
A. Budget 2023	€ 4.910.326
B. Resultaat 2021 en 2022 opgeteld bij resultaat 2023	€ - 1.746.486
Resultaat 2021	€ - 245.109
Resultaat 2022	€ - 518.929
Resultaat 2023	€ - 982.448
C. Resultaat in % (B*100/A)	-35.6%

Om in aanmerking te kunnen komen voor een Vangnetuitkering over 2023 dient rekening te worden gehouden met een eigen risico van 7,5%. Dit betekent dat de gemeente de eerste 7,5% van het tekort volledig moet dragen. Het tekort tussen 7,5% en 12,5% wordt 50% vergoed door het Rijk. Boven 12,5% wordt volledig gecompenseerd door het Rijk.

Het totale BUIG-budget van Oegstgeest bedraagt € 4.910.326. Het eigen risico bedraagt 7,5% van dit bedrag. Dit betekent een eigen risico van € 368.274. Het tekort van 7,5% t/m 12,5% op het totale BUIG-budget bedraagt €245.516. Immers, het gaat hier om de volgende 5% van het tekort op het totale BUIG-budget van €4.910.326, wat €245.516 bedraagt. Het tekort tussen de 7,5% en 12,5% op het totale BUIG-budget wordt met 50% gecompenseerd (€245.516/2): €122.758. Het resterende tekort van €368.657 bevindt zich dus boven de 12,5% van het totale BUIG-budget, waardoor deze volledig wordt gecompenseerd. De hoogte van de Vangnetuitkering voor 2023 bedraagt dus €122.758 + €368.657 = €491.416. Vanwege afronding van de deelbedragen valt de totale hoogte van de Vangnetuitkering een euro hoger uit.

Tabel 3. Hoogte Vangnetuitkering 2023 gemeente Oegstgeest

A. Hoogte Vangnetuitkering 2023 (D+E)	€ 491.416
B. Tekort in Oegstgeest	€ 982.448
C. Eigen risico tekort t/m 7,5% van BUIG-budget (0%)	€ 368.274
D. Tekort 7,5% t/m 12,5% van BUIG-budget (50% van €245.516)	€ 122.758
E. Tekort meer dan 12,5% van BUIG-budget (100%)	€368.657
F. Procentueel tekort Oegstgeest	20,01%

Dit tekort heeft verschillende oorzaken:

1. Stijging aantal uitkeringsgerechtigden tussen september en december 2022

Eind 2022 vond er een plotselinge stijging plaats van het aantal bijstandsgerechtigden met 30 personen, een stijging van 9,4%. Doordat het klantenbestand in 2023 is gestabiliseerd op dit hogere niveau, namelijk rond de 345 personen, vielen dit jaar de kosten hoger uit dan eerdere jaren.

2. Verhoging van uitkeringen

De hoogte van de bijstandsuitkering is gekoppeld aan de hoogte van het minimumloon. Twee keer per jaar worden de minimumlonen geïndexeerd, waardoor de hoogte van de bijstandsuitkering meestijgt. Per 1 januari 2023 is het minimumloon met 8,05% gestegen, boven op een reguliere indexatie van 2,10%. Dit is een stijging van ruim 10%. De hoogte van de uitkeringen is dus ook met ruim 10% gestegen. De Rijksoverheid heeft besloten tot deze extra verhoging om de armoede landelijk tegen te gaan. Ondanks dat om deze reden het definitieve BUIG-budget is verhoogd ten opzichte van het voorlopige BUIG-budget, heeft dit niet de stijging van de uitkeringsbedragen kunnen dekken.

3. Toename aantal statushouders

Bij de instroom is net als de vorige jaren het aantal statushouders een relatief grote groep (26 personen). Dit is 31% van de totale instroom in 2023. Er is een relatieve stijging zichtbaar in het aandeel statushouders dat instroomt. Deze groep heeft het gemiddeld genomen moeilijker op de arbeidsmarkt en stroomt dus ook moeilijker uit.

4. Toename aantal loonkostensubsidies

Loonkostensubsidie is een instrument binnen de Participatiewet dat bedoeld is voor werkgevers. De werkgever komt in aanmerking voor LKS als de werknemer een arbeidsproductiviteit heeft die lager ligt dan het minimumloon. De gemeente Oegstgeest compenseert dan de werkgever in de loonkosten voor de verminderde arbeidsproductiviteit van de werknemer. De werkgever betaalt op deze manier alleen voor de werkelijke productiviteit. Hiermee wordt de werkgever gestimuleerd om iemand met een arbeidsbeperking aan het werk te helpen en houden. Steeds meer inwoners vinden daarom een werkplek met behulp van een loonkostensubsidie. Het aandeel in de kosten voor loonkostensubsidie is gestegen van €158.000 in 2022 naar €235.000 in 2023.

5. Arbeidsontheffing

70% van de uitkeringsgerechtigden heeft een arbeidsplicht. De overige 30% van het totaal aantal uitkeringsgerechtigden heeft een tijdelijke of definitieve arbeidsontheffing. Dit betekent dat zij vrijgesteld zijn van de arbeidsplicht. Zij krijgen vrijstelling omdat ze op grond van een medische reden (vastgesteld via medisch onderzoek door Salude) niet in staat zijn te participeren of in een inrichting verblijven.

A2. Analyse van het effect van getroffen maatregelen in voorgaande jaren

Gemeente Oegstgeest beoogt al enkele jaren het tekort te reduceren door een afname van het aantal uitkeringsgerechtigden. Er zijn gedurende die tijd verschillende maatregelen getroffen, zowel intern als extern. Veel van deze maatregelen zijn in 2023 voortgezet en een enkele maatregel is na evaluatie stopgezet. In onderdeel B wordt verder ingegaan op de specifieke maatregelen.

A3. Gehanteerde bronnen die bij de analyse (A1) zijn gebruikt.

Voor de analyse van de oorzaken van het tekort zijn de financiële en administratieve systemen van de gemeente Oegstgeest geraadpleegd.

B. Getroffen interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt beschreven welke interne (B1) en externe maatregelen (B2) zijn getroffen om een bijdrage te leveren aan de verdere tekortreductie. Bij B2 wordt aan de hand van drie vragen beschreven hoe de consultatie van de externe partij of externe bron heeft geleid tot de getroffen externe maatregelen.

Bij zowel B1 als B2 wordt onderscheid gemaakt of de maatregel al dan niet wordt voortgezet of nieuw is.

B1. Beschrijving getroffen interne maatregelen

Voor 2023 getroffen maatregelen, die zijn voortgezet:

Frequent intensief en persoonlijk-methode (FIP-methode)

Als vervolg op de FIP-methode die onder leiding van de Erasmusuniversiteit in 2016 is toegepast, is besloten om de volgende intensievere gespreksfrequentie voort te zetten:

- Goed bemiddelbare cliënten die op eigen kracht werk kunnen vinden worden minimaal 4x per jaar persoonlijk gesproken. Zij krijgen geen re-integratietraject aangeboden bij DZB. Indien gewenst kan de frequentie hoger zijn. Als gedurende het eerste jaar blijkt dat de cliënt toch niet goed bemiddelbaar is, volgt alsnog een verwijzing naar DZB.
- Cliënten die een re-integratietraject volgen bij DZB worden begeleid door een klantmanager van DZB. Indien nodig vinden er driegesprekken plaats, tussen de cliënt, de klantmanager van DZB en de consulent van Oegstgeest.
- Jongeren tot 27 jaar worden minimaal 4x per jaar gesproken, ongeacht of zij deelnemen aan project Jongeren of een traject bij DZB volgen. Indien nodig vindt een driegesprek plaats met de jongere, klantmanager van DZB en consulent Oegstgeest.
- Statushouders worden 1x per jaar gesproken door de Oegstgeester consulenten. Statushouders volgen allen een 3-jarig (of langer) traject via de Leidse inburgering en worden binnen de Leidse inburgering regelmatig door de klantmanager van Leiden gesproken. Indien nodig vindt een extra gesprek plaats. Dat kan een driegesprek zijn.
- Oudkomers die moeite hebben met de taal worden eveneens 1x per jaar gesproken. Zij volgen een intensief traject Taal & Participatie en worden regelmatig door de klantmanager van Taal & Participatie gesproken. Indien nodig vindt een extra gesprek plaats. Dat kan een driegesprek zijn.
- Cliënten die in een inrichting verblijven worden in beginsel niet gesproken tenzij zij daar zelf toe verzoeken.

Maatregelen die na evaluatie niet meer worden voortgezet:

N.v.t.

Maatregelen die nieuw zijn getroffen:

Meer aandacht voor langdurig bijstandsgerechtigden

Er is een vast gedeelte van het klantenbestand dat niet makkelijk te bewegen is naar een re-integratietraject vanwege complexe bestaande problematiek. Samen met een re-integratiespecialist van DZB is in 2023 het vaste klantenbestand doorgenomen. Er is onderzocht of sommige van deze inwoners mogelijk toch de potentie hebben om een traject naar participatie, vrijwilligerswerk of zelfs betaald werk te kunnen volgen. Dit project is eind 2023 gestart en de eerste concrete resultaten worden verwacht in 2024. Voor nu is bekend dat de screening ertoe heeft geleid dat 32 uitkeringsgerechtigden zijn uitgenodigd voor een gesprek bij DZB begin 2024, met het oog op deelname aan een traject.

B2. Beschrijving getroffen externe maatregelen

Elke getroffen maatregel wordt beschreven met de naam van de maatregel, een omschrijving van de maatregel en gevolgd door de antwoorden op elk van de volgende drie vragen t.a.v. die maatregel:

- a) Wat is (zijn) de externe bron(nen) (partij of 'schriftelijke' informatie) voor deze maatregel geweest?
- b) Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?
- c) Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze consultatie?

Maatregelen die in voorgaande jaren zijn getroffen en zijn voortgezet

Maatregel 1. Project Jongeren

De gemeente Oegstgeest voert samen met gemeente Leiden het project Jongeren uit. Het project is ooit begonnen om de jeugdwerkloosheid aan te pakken. Met de huidige economische groei is dit niet meer nodig voor MBO, HBO en universitair geschoolde jongeren. Zij redden zichzelf en hebben voldoende kansen op de arbeidsmarkt. Het project richt zich momenteel vooral op jongeren die het Pro/VSO onderwijs (praktijkonderwijs/voortgezet speciaal onderwijs) verlaten. Dit betekent dat het jongeren betreft die een indicatie voor het doelgroepenregister hebben. Belangrijke onderdelen van de aanpak zijn casuïstiekbesprekingen, de warme overdracht en de sluitende aanpak van school naar werk.

Maatregel 2. Taal & Participatie

De gemeente Oegstgeest voert samen met gemeente Leiden het project Taal & Participatie uit. Waar uitkeringsgerechtigden met een taalachterstand voorheen weinig activerend werden benaderd, worden zij met dit project juist gestimuleerd om zich te ontwikkelen, te participeren en economisch zelfstandig te worden. Het betreft een aanpak voor oudkomers die ondersteuning nodig hebben bij onder meer taalontwikkeling en re-integratie naar werk. Zij krijgen naast ondersteuning bij de ontwikkeling van taal ook begeleiding naar werk, al dan niet via een stage of werkervaringsplek. Het uiteindelijke doel van het project is uitstroom naar regulier werk. Als dat niet haalbaar is worden de mogelijkheden voor vrijwilligerswerk verkend. Indien er mogelijkheden zijn, wordt begeleiding naar vrijwilligerswerk ingezet. In 2023 zijn 4 inwoners uitgestroomd, waarvan 1 richting werk. Andere uitstroomredenen zijn lichamelijke/psychische klachten of een verhuizing.

Maatregel 3. Project JAS/Leidse inburgering

Het voormalige project JAS heeft sinds de invoering van de nieuwe Wet Inburgering een andere vorm: de Leidse inburgering. Gemeente Leiden voert voor een groot deel de inburgering van statushouders uit voor gemeente Oegstgeest. Na een brede intake kunnen statushouders deelnemen aan een voor hen passende route; bijvoorbeeld gericht op taalontwikkeling, op scholing, vrijwilligerswerk, maar er ligt ook nadruk op vitaliteit, armoedebestrijding en Nederlandse normen en waarden. Door de hoge instroom

van statushouders in Nederland, gaat ook de taakstelling voor het huisvesten van deze mensen binnen gemeente Oegstgeest omhoog. In Oegstgeest is de afgelopen jaren ongeveer 38% van de deelnemers aan project JAS uitgestroomd naar werk en 33% uitgestroomd naar onderwijs. Project JAS is in 2022 en 2023 langzaam uitgefaseerd, waardoor het zwaartepunt van inburgering verschuift naar het programma Leidse inburgering. Momenteel zitten 44 Oegstgeester statushouders in een leerroute en 9 statushouders in de intakefase voor een leerroute. 5 statushouders zijn inmiddels uitgestroomd uit het programma Leidse inburgering, waarvan 3 naar werk en 1 naar onderwijs. Naast de statushouders zitten nog eens 32 Oegstgeester gezinsmigranten in een leerroute van de Leidse inburgering.

Maatregel 4: DZB

De gemeente Oegstgeest besteed re-integratietrajecten uit aan DZB. DZB is onderdeel van de gemeente Leiden. Omdat DZB voor de Leidse regio het werkgeversservicepunt is, hebben zij veel contacten met werkgevers in de regio. Vanuit deze ervaring zijn zij in de gelegenheid om uitkeringsgerechtigden te matchen met werkgevers, ook als sprake is van een grote afstand tot de arbeidsmarkt. In 2023 zijn er 11 nieuwe trajecten gestart en daarnaast liepen er nog 20 trajecten door vanuit 2022 en eerder. Hiervan zijn in 2023 5 inwoners uitgestroomd naar een garantiebaan en 1 naar beschut werk, en 6 trajecten zijn niet succesvol afgesloten. Eind 2023 liepen er nog 19 trajecten naar werk en zitten 3 werkzoekenden in de intakefase voor een re-integratietraject. Tevens zijn er 11 aanvragen geweest voor losse diensten, zoals jobcoaching, waarvan er eind 2023 5 succesvol zijn afgerond en 6 nog lopen.

Maatregel 5. IPS Trajecten GGZ

IPS staat voor Individuele Plaatsing en Steun. Het is een methode om mensen met een psychische kwetsbaarheid te begeleiden naar werk. Wanneer bemiddeling met een werkgever heeft plaatsgevonden is het belangrijk dat de ondersteuning voortduurt. Via de IPS methode worden cliënten van Rivierduinen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt in 3 jaar tijd begeleid naar een betaalde baan die duurzaam is. Er worden nu 3 inwoners begeleid middels een IPS-traject.

Maatregel 6. Doorontwikkeling arbeidsmarktinfrastructuur

De arbeidsmarkt is sterk in beweging. Tegelijkertijd staan er ook steeds mensen langs de kant. Binnen de arbeidsmarkt Holland Rijnland is de wens om de onderlinge samenwerking tussen partners te versterken, zodat inwoners en werkgevers daar de vruchten van plukken. Om dit te realiseren is in 2023 afgesproken om de arbeidsmarktinfrastructuur in Holland Rijnland door te ontwikkelen naar een beoogd Regionaal Werkcentrum. In dit Regionaal Werkcentrum wordt alle regionale arbeidsmarktdienstverlening (zowel werkgevers- als werknemersdienstverlening) via één herkenbaar loket aangeboden aan inwoners. Hiermee wordt maximaal bijgedragen aan het oplossen van personeelstekorten en het kansen bieden aan inwoners die graag willen werken.

Maatregel 7. Jobhulpmaatje

Vanaf 2017 subsidieert gemeente Oegstgeest Jobhulpmaatje. Werkzoekenden kunnen door een maatje ondersteuning en advies krijgen bij hun zoektocht naar werk. In 2023 zijn 6 inwoners gestart met een

traject, waarvan 3 inwoners nu een betaalde baan hebben. Daarnaast is 1 inwoner uitgestroomd naar vrijwilligerswerk en 1 inwoner naar onderwijs. Eén traject loopt nog.

Maatregel 8: Dress for Succes

De gemeente Oegstgeest subsidieert Dress for Succes. Werkzoekenden met een smalle beurs kunnen hier een set representatieve kleding krijgen voor sollicitatiegesprekken. De bedoeling is dat sollicitanten hierdoor met meer zelfvertrouwen een sollicitatiegesprek ingaan, waardoor de kans op succes wordt vergroot. In 2023 heeft Dress for Succes 12 inwoners geholpen. Gemiddeld vindt ongeveer 50% van de mensen die door Dress for Succes geholpen worden een betaalde baan.

Maatregelen die na evaluatie niet meer worden voortgezet

BuZz

Tot 2023 begeleidde BuZz (voorheen I-Doe) uitkeringsgerechtigden naar vrijwilligerswerk voor de gemeente Oegstgeest. Op initiatief van BuZz is in 2023 de samenwerking stopgezet, omdat zij constateerden dat het huidige klantenbestand weinig 'kansrijke' cliënten bevat die de stap kunnen maken naar vrijwilligerswerk. Als het een uitkeringsgerechtigde namelijk niet lukt om de stap te maken naar (beschut) werk, is de kans klein dat diegene kan doorstromen naar vrijwilligerswerk omdat daar ook professionele competenties voor nodig zijn. Immers, de aanwezige problematiek (fysiek en/of psychisch) die voorkomt dat iemand instaat is om te werken, blijft bestaan bij vrijwilligerswerk. Hierdoor bleek in de praktijk dat duurzaam vrijwilligerswerk voor deze personen vaak niet haalbaar was. Mocht vrijwilligerswerk voor sommigen toch een optie zijn, dan wordt daar nog steeds op ingezet i.s.m. DZB.

Maatregelen die nieuw zijn getroffen

N.v.t.

C. Beoogd effect van de genoemde maatregelen op de tekortreductie

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen, die een bijdrage leveren aan de *verdere* tekortreductie (C1). Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect. Ook wordt aangegeven hoe het effect van de maatregelen zal worden gemonitord (C3).

Het effect van de maatregel wordt zoveel mogelijk gekwantificeerd (C1). In bepaalde gevallen is het kwantificeren van het effect van maatregelen slecht of niet mogelijk. In die gevallen wordt kort toegelicht waarom alleen een kwalificering van het effect van de maatregel mogelijk is (C2).

C1. Beoogd effect van de getroffen maatregelen op de verdere tekortreductie.

Door inzetten van de FIP-methode en het voeren van extra gesprekken met uitkeringsgerechtigden door de bijstandsconsulenten, wordt beoogd de klant en de achterliggende problematiek goed in beeld te krijgen. Hierdoor wordt passende dienstverlening geleverd en is er een beter inzicht in de caseload.

Voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt wordt extra re-integratiebegeleiding ingezet door o.a. de projecten Jongeren, Taal & Participatie, Leidse inburgering en DZB. Deze mensen lukt het vaak niet om op eigen kracht of met minder ondersteuning te werken of participeren in de samenleving. Op deze manier kunnen we maatwerk en tevens werkgeversdienstverlening bieden. Ook kijken we naar de potentiële mogelijkheden van uitkeringsgerechtigden waarvoor een re-integratietraject in eerste instantie te hoog gegrepen leek te zijn door samen te werken met een re-integratiespecialist van DZB.

Er wordt gestreefd naar een duurzame werkplek of andersoortige plaatsing. Soms lukt dat, maar soms blijkt toch dat later weer een beroep op de uitkering wordt gedaan. De verwachting is een uitstroom van ca. 15 bijstandsgerechtigden in 2024 als gevolg van de getroffen maatregelen.

C2. Toelichting indien deze effecten niet kunnen worden gekwantificeerd.

N.v.t.

C3. De wijze waarop het effect van de maatregelen wordt gemonitord.

De effecten van de genomen maatregelen worden gemonitord door gedurende het jaar de in- en uitstroom nauwkeurig te volgen. Echter, het is onmogelijk om aan te tonen dat uitstroom daadwerkelijk een effect is van de van genomen maatregelen door gebrek aan een controlegroep of andere objectieve onderzoeksmethoden. Ook de mate van versnelling kan niet worden bepaald. De aantallen zijn daarvoor te klein.

D. Ondertekening

Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen (meer informatie hierover in de toelichting onderaan het formulier). Omdat de financiering van de bijstand via de gemeenten verloopt, ligt het ook in de lijn dat de colleges en raden van gemeenten de aanvraag opstellen/indienen. De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris. De ondertekening is volledig indien de naam van de gemeente en de naam van de ondertekenaar zijn ingevuld, de datum is ingevuld en de handtekening is gezet.

De verklaring is slechts geldig indien dit door middel van het door de minister van SZW ter beschikking gestelde aanvraagformulier wordt aangeboden aan de raad.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Oegstgeest verklaart dat het voor 15 augustus 2024 de genoemde interne en externe maatregelen heeft getroffen om te komen tot verdere tekortreductie.

Datum: 6-6-2024

De secretaris, Loco-

Naam van de ondertekenaar: W.H. Huininga

De burgemeester,

Naam van de ondertekenaar: F.R. JAENSCH

2. Instemming gemeenteraad

In artikel art. 10, eerste lid, onderdeel d, BPw staat dat de verklaring van het college de instemming van de gemeenteraad moet hebben. De instemming is pas geldig indien de verklaring aan de raad is aangeboden in de vorm van het door de minister vastgestelde aanvraagformulier.

De gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college. Daarmee bevestigt de gemeenteraad dat het college:

1. voldoende duidelijk heeft gemaakt wat de oorzaken zijn van het tekort;
2. voldoende duidelijk heeft gemaakt dat het pakket van maatregelen effectief is om de geschetste problemen aan te pakken, binnen de mogelijkheden die de gemeente heeft;
3. voldoende duidelijk heeft gemaakt dat dit pakket van maatregelen, voor zo ver door de gemeente beïnvloedbaar is, leidt tot een beoogde tekortreductie. Daarbij wordt het effect van deze maatregelen kwantitatief dan wel kwalitatief inzichtelijk gemaakt.

Op welke wijze is de gemeenteraad geïnformeerd door het college?

Voorafgaand aan, het hiervoor opgenomen onderdeel A. Analyse, is door het college het proces op hoofdlijnen beschreven hoe de raad betrokken is: vanaf het moment van signalering van het tekort op het BUIG-budget en het daarop volgend proces van bepalen en treffen van maatregelen, tot aan het moment dat de verklaring van het college voor instemming wordt voorgelegd aan de raad.

Hieronder is er ruimte voor de gemeenteraad voor aanvullingen op het genoemde overzicht.

Samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad

In de samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad staat op hoofdlijnen op welke onderwerpen de raad heeft gereageerd op de verklaring van het college. De onderdelen van de verklaring zijn vaak al eerder in de raad besproken. Het gaat dus om het gehele proces vanaf de signalering van het tekort. Verder betreft het hier alleen onderwerpen die in de raadsbesluiten zijn opgenomen, die afwijkend zijn van het raadsvoorstel.

Om de beschrijving zo eenvoudig mogelijk te houden wordt gebruik gemaakt van een checklist die kan worden aangevuld. Het verzoek is om aan te kruisen welke onderwerpen in de raadsbesluiten zijn

opgenomen. Dit geschiedt d.m.v. het plaatsen van een X voor de betreffende onderdelen. Daarnaast is er ruimte voor aanvullingen.

X	Typering van de reacties die in de raadsbesluiten zijn opgenomen gedurende het gehele proces
	Expliciet goedkeurend, waardering over analyse en maatregelen uitgesproken
X	Impliciet goedkeurend, is behandeld als hamerstuk
	Afkeurend en gevraagd het plan te herzien
	Verzoek om onderdelen van de globale analyse te herzien of aan te vullen
	Verzoek om bepaalde maatregelen te schrappen of aanvullend maatregelen te treffen.
	Verzoek om het tempo van invoering en/of uitvoering van maatregelen te versnellen.
	Verzoek om extra informatie over maatregelen
	Verzoek om meer informatie t.a.v. de beoogde effecten van maatregelen
	Verzoek om gerealiseerde effecten te monitoren en terug te koppelen
	Motie om een andere beleidsmaatregel te treffen

Ondertekening

De ondertekening geschiedt door voorzitter en griffier. De gemeenteraad dient voor het moment van indiening van het verzoek zijn instemming te hebben gegeven. De aanvraag dient uiterlijk 15 augustus 2024 door de Toetsingscommissie te zijn ontvangen.

De gemeenteraad van de gemeente Oegstgeest stemt in met de onder 1 afgegeven verklaring door het college van deze gemeente.

Ondertekening in dit formulier is een vormvereiste. Het is niet toegestaan om ter vervanging van onderstaande handtekeningen het gemeenteraadbesluit in te voegen of mee te sturen. De ondertekening is volledig indien de naam van de gemeente en de naam van de ondertekenaars zijn ingevuld, de datum is ingevuld en de handtekeningen zijn gezet.

Met de ondertekening gaat de gemeenteraad akkoord met de beschrijving van de wijze waarop hij is geïnformeerd door het college en met de weergave van de samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad.

Datum: 6-6-2024

De voorzitter,

Naam van de ondertekenaar: E.R. JAENSCH

De griffier,

Naam van de ondertekenaar: F. KROMHOUT

Toelichting op het aanvraagformulier bij het uitgebreide verzoek voor de ambtelijke ondersteuning van het college

Voor de juistheid en de beoordeling van de aanvraag is het niet toegestaan dat u het format van de pagina's met de vragen en ondertekening aanpast.

U vindt in deze toelichting

- Hoe verloopt de aanvraagprocedure?
- Waarom zijn er twee versies van dit formulier?
- Hoe is het aanvraagformulier opgebouwd?
- Waarom is er een samenvatting in het aanvraagformulier opgenomen?
- Waarom is er een procesvraag in het aanvraagformulier opgenomen over de wisselwerking tussen het college en de gemeenteraad?
- Hoe uitgebreid moet het aanvraagformulier worden ingevuld en is hier een extern bureau bij nodig?
- Toelichting per vraag
- Wet- en regelgeving, relatie met Sisa verantwoording
- Ondersteuning vanuit Divosa
- Toelichting op begrip 'externe maatregel' en voorbeeld van goede beantwoording

Op de website www.toetsingscommissievp.nl kunt u meer informatie vinden over de vangnetuitkering.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Een verzoek om een vangnetuitkering over 2023 dient uiterlijk op 15 augustus 2024 te zijn ontvangen door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Omdat sprake is van een fatale termijn worden verzoeken, die na 15 augustus 2024 door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet worden ontvangen, niet in behandeling genomen. Het college dient het verzoek digitaal door middel van het webformulier op www.toetsingscommissievp.nl in te dienen. Na de aangegeven datum is dit webformulier niet meer beschikbaar.

De toekenning van een vangnetuitkering gebeurt uitsluitend op verzoek van het college van burgemeester en wethouders van de tekortgemeente en nadat is vastgesteld dat aan alle geldende eisen wordt voldaan. Blijkens artikel 8c, eerste lid, van de Participatiewet, kan het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering niet worden overgedragen aan het bestuur van een openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Waarom zijn er twee versies van dit formulier?

Van dit formulier bestaan twee versies: 'basisverzoek' en 'uitgebreid verzoek'. Tussen een 'basisverzoek'

en een 'uitgebreid verzoek' zijn inhoudelijke verschillen. De versie die u moet gebruiken is afhankelijk van het volgende:

- indien uw gemeente zowel over 2021 als over 2022 geen vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'basisverzoek'.
- indien uw gemeente over 2021 en/of over 2022 wel een vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'uitgebreid verzoek'.

De tool op de website ondersteunt u bij het aanvraagproces: "Tool toegang, berekening en keuze formulier vangnetuitkering Participatiewet"

Hoe is het aanvraagformulier opgebouwd?

De vangnetaanvraag bestaat uit twee gedeelten:

1. De verklaring van het college en de toelichting op de verklaring
2. De instemming van de gemeenteraad

In gedeelte 1 licht het college toe wat de analyse is van oorzaken van het tekort (onderdeel A), wat de maatregelen zijn gericht op tekortreductie (onderdeel B) en wat het beoogd effect is van de maatregelen op de tekortreductie (onderdeel C). Onderdeel D betreft de verklaring van het college en een toelichting van het college op deze verklaring. Deze toelichting gebeurt aan de hand van drie vragen (onderdelen A, B en C). Na iedere vraag kunt u het antwoord invoegen.

Om te verduidelijken wat de commissie van u verwacht, staan er verschillende tussenkopjes. U kunt eventueel tabellen of grafieken invoegen. U kunt aangegeven op welke brondocumenten, die eventueel in de gemeenteraad zijn besproken, de aanvraag is gebaseerd. U kunt geen bijlagen toevoegen aan deze aanvraag. Hieronder wordt per vraag aangegeven wat verwacht wordt van de beantwoording.

Daarna dient in gedeelte 2 de gemeenteraad te tekenen voor zijn instemming met de verklaring van het college. Dit mag niet worden vervangen door het in- of toevoegen van een gemeenteraadbesluit.

Waarom is er een samenvatting in het aanvraagformulier opgenomen?

Uit het onderzoek naar de rol van de gemeenteraad is duidelijk geworden dat raadsleden behoefte hebben aan beknopte informatie op hoofdlijnen, zodat de rol van de gemeenteraad om in te stemmen met de verklaring van het college beter uitvoerbaar wordt.

Waarom is er een procesvraag in het aanvraagformulier opgenomen over de wisselwerking tussen het college en de gemeenteraad?

In het aanvraagformulier is de volgende vraag opgenomen: 'op welke wijze is de gemeenteraad geïnformeerd door het college?' Onder deze vraag is een korte checklist opgenomen met een zestal punten die kunnen worden aangevuld.

Vanaf de invoering van de vangnetuitkering in 2015 heeft de gemeenteraad een inhoudelijk-beoordelende ten aanzien van de vangnetuitkering; deze rol lag voorheen bij de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Uit een onderzoek door de Toetsingscommissie bleek dat gemeenteraden slechts beperkt de vangnetaanvragen inhoudelijk beoordeelden. De beantwoording van de procesvraag geeft inzicht in de mate waarin de raad is betrokken bij de processtappen van signalering tot reductie van het tekort.

Hoe uitgebreid moet het aanvraagformulier worden ingevuld en is hier een extern bureau bij nodig?

Het uitgangspunt van de aanvraag van de vangnetuitkering is dat elke gemeente – ongeacht het aantal inwoners – zelfstandig de aanvraag moet kunnen voorbereiden en indienen. Dat houdt in dat alleen het opstellen van de aanvraag geen reden is om een extern bureau te betrekken. Daarbij wordt benadrukt dat het aan het lokale bestuur is hoe uitgebreid de vragen in het aanvraagformulier worden beantwoord, mits deze vragen duidelijk worden beantwoord. De beantwoording van de vragen in het aanvraagformulier is verplicht. Dat geldt niet voor de suggesties in de onderstaande toelichting. Op de pagina 'beoordeling en advisering' over de VU 2023 wordt een en ander verder toegelicht.

Toelichting per vraag

Het college van de tekortgemeente verklaart dat het interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot verdere tekortreductie te komen en geeft daarop een toelichting door het invullen van de onderdelen A, B en C. Alle vragen moeten worden beantwoord. Hieronder staat een toelichting bij vraag A, B en C. Hieronder staan suggesties bij vraag A, B en C. Bij D volgt ondertekening door het college van de gemeente. Alle onderdelen moeten worden ingevuld.

Onderdeel A

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt een analyse van de oorzaken van het tekort beschreven (**onderdeel A1**). Hieronder wordt verstaan: 'een analyse van de ontwikkeling van de uitgaven en de oorzaken daarvan.' Deze analyse dient specifiek in te gaan op de situatie in de eigen gemeente en/of de eigen arbeidsmarktregio. De analyse dient cijfermatig te worden onderbouwd, zodat duidelijk is op basis van welke cijfers de conclusies over de oorzaken worden getrokken, anders wordt niet voldaan aan het vereiste.

Hierdoor krijgt de gemeenteraad voldoende inzicht in de analyse waarop de verklaring van het college is gebaseerd. Daarnaast geeft de analyse andere gemeenten inzicht in de oorzaken van het tekort en de inspanningen van de gemeente om dit tekort te beperken. Navolgbaarheid is van belang met het oog op de onderlinge solidariteit tussen gemeenten en dit kan andere gemeenten ook helpen om lering uit te trekken.

Geef bij **onderdeel A2** een analyse van het effect van maatregelen die zijn getroffen in voorgaande jaren. Bij voorgaande jaren gaat het vooral om de afgelopen drie jaar en vooral het afgelopen jaar. Het belangrijkste punt is dat als uit de analyse blijkt dat bepaalde maatregelen een beperkt of geen effect hebben dat dit voor het college een reden kan zijn om de maatregel te heroverwegen en niet langer mee te nemen bij het pakket te treffen maatregelen voor het lopende jaar en volgende jaren.

Geef bij **onderdeel A3** een korte algemene beschrijving van de gehanteerde bronnen die bij de analyse (A1) zijn gebruikt. Onder bronnen kan worden verstaan: gemeentelijke gegevens en analyses; gemeentelijke beleidsdocumenten waarin analyses zijn opgenomen; benchmarks van de gemeente in relatie tot andere gemeenten; de informatie en analyse uit de SEO-tool gebaseerd op de informatie uit het verdeelmodel; UWV-rapportages; onderzoeksrapporten et cetera. Het is nadrukkelijk de bedoeling om deze beschrijving op hoofdlijnen te houden. Het is dus niet wenselijk of noodzakelijk om per oorzaak of maatregel de gehanteerde bronnen aan te geven.

Suggesties bij de beantwoording van A

- Kunt u de omvang van het tekort betrekken bij uw analyse?
- Kunt u aangeven op welke moment het college heeft gesignaleerd dat opnieuw een tekort zou ontstaan?
- Wilt u in uw analyse van de oorzaken de nadruk leggen op factoren die door het college kunnen worden beïnvloed? De analyse betreft dus vooral de ontwikkelingen in de uitgaven van de gemeente.
- U kunt hierbij ook gebruik maken van de rekentool Participatiewet 2023⁴ en/of de Benchmark van Divosa⁵.
- U kunt nagaan wat de eventuele gevolgen van de Coronacrisis zijn en wat dit betekent voor de verschillende oorzaken van het tekort, zoals deze worden beschreven in de analyse.

Onderdeel B

Inleiding

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt beschreven welke (aanvullende) interne en externe maatregelen zijn getroffen om een bijdrage te leveren aan de verdere reductie van het tekort.

Bij onderdeel A2 is een analyse gegeven van de bijdrage van de maatregelen in voorgaande jaren aan de reductie van het tekort.

Bij B worden de uitkomsten van deze analyse expliciet meegenomen en vertaald naar de maatregelen.

Dat houdt in dat als blijkt dat het effect van sommige maatregelen (sterk) achterblijft bij de verwachtingen, dat de betreffende maatregelen dan niet terugkomen in de maatregelen voor dit jaar.

⁴ <https://atlasresearch.shinyapps.io/rekentool-bijstandsverdeelmodel/>

⁵ www.divosa.nl/diensten/divosa-benchmark

Andersom als er sprake is van een grote bijdrage van bepaalde maatregelen, ligt het voor de hand deze maatregelen, waar nodig en mogelijk, te intensiveren. Het is de bedoeling om dit onderdeel op hoofdlijnen te beschrijven en alleen waar nodig en mogelijk van gedetailleerde informatie te voorzien.

Onderdeel B bestaat uit:

- B1. Beschrijf de getroffen interne maatregelen onder B1.
Onder interne maatregelen worden alle getroffen maatregelen verstaan die niet tot stand zijn gekomen door externe consultatie, maar door de gemeente zelf.
- B2. Beschrijf de getroffen externe maatregelen, waarbij ook wordt beschreven hoe de consultatie van de externe partij of externe 'schriftelijke' informatie heeft geleid tot de getroffen externe maatregelen.

En per onderdeel (interne c.q. externe maatregelen) zijn er drie sub kopjes gemaakt waaronder de maatregelen kunnen worden toegevoegd:

- Voor 2023 getroffen maatregelen, die dit jaar zijn voortgezet;
- Maatregelen die na evaluatie niet meer worden voortgezet dit jaar;
- Maatregelen die nieuw zijn getroffen dit jaar.

Daarmee wordt expliciet de reguliere P&C-cyclus doorlopen: er wordt nagegaan wat het daadwerkelijk effect is van de getroffen maatregel afgelopen jaar, vervolgens wordt afgewogen of met die maatregel wordt doorgegaan of niet. Vervolgens wordt ingeschat welke extra maatregelen nodig zijn en wat de effecten zijn van alle maatregelen tezamen en tot slot wordt gevolgd wat de daadwerkelijke effecten zijn van de getroffen maatregelen.

Hieronder staat toegelicht wat wordt bedoeld met 'getroffen externe maatregelen'.

Wat wordt verwacht van de beschrijving van de getroffen externe maatregelen?

Van het college wordt verwacht duidelijk te beschrijven hoe externe consultatie heeft plaatsgevonden en hoe deze consultatie heeft geleid tot de getroffen externe maatregelen. Omschrijf hoe een externe maatregel tot stand is gekomen. Hieruit moet blijken dat het college actief externe consultatie heeft verricht om te komen tot deze externe maatregel en hoe dit heeft geleid tot het treffen van de externe maatregel(en) voorafgaand aan het moment van indiening door het college.

Beschrijving getroffen externe maatregelen

Per getroffen maatregel dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

Naam van de maatregel, gevolgd door de antwoorden op de volgende drie vragen:

- a) Wat is (zijn) de externe bron(nen) (partij of 'schriftelijke' informatie) voor deze maatregel geweest?

- b) Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?
- c) Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze consultatie?

Alle drie de vragen dienen te zijn beantwoord, zodat een duidelijk inzicht wordt geboden dat hier sprake is van 'externe maatregel(en)'. Onderaan dit formulier staat in de **bijlage** een verdere toelichting op deze vragen en een voorbeeld van een duidelijke beschrijving.

Suggesties bij de beantwoording van B

- U kunt waar mogelijk en voor zover relevant de relatie tussen oorzaken en maatregelen aangeven.
- U kunt bij de getroffen maatregelen aangeven welke overwegingen hebben geleid tot het treffen van deze maatregelen en welke bronnen bij die afwegingen zijn gebruikt.
- U kunt bij het antwoord aangeven of gebruik gemaakt is van de volgende tool(s):
 - de [rekentool SEO](#);
 - de benchmark Divosa;
 - de tool "informatie over eerdere aanvragen", te vinden via de gelijknamige pagina "[Informatie over eerdere aanvragen](#)". Met deze tool kunnen aan de hand van kenmerken van gemeenten (grootteklasse, omvang tekort en arbeidsmarktregio) vergelijkbare gemeenten worden gevonden, waarbij direct zichtbaar wordt welke maatregelen deze gemeenten hebben getroffen. Dit kan nuttig zijn bij het oriënteren op de externe maatregelen.
- U kunt hierbij ook de maatregelen aangeven die in het kader van de aanpak van uw arbeidsmarktregio worden gedaan en waaraan uw gemeente een extra bijdrage levert. In het geval van externe maatregelen dient ook sprake te zijn van externe consultatie.
- U kunt bij het noemen van de maatregelen ook de samenhang met andere maatregelen of effecten met de andere onderdelen in het sociale domein benoemen.
- U kunt nagaan wat de eventuele gevolgen van de Coronacrisis zijn, welke maatregelen de gemeente om die reden minder, anders of extra heeft getroffen.

Onderdeel C

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen, die een bijdrage leveren aan de verdere tekortreductie. Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect (C1).

Het effect van de maatregel wordt zoveel mogelijk gekwantificeerd en wordt dus zoveel mogelijk cijfermatig onderbouwd. Indien deze kwantificering niet mogelijk is wordt toegelicht waarom alleen een kwalificering van het effect van de maatregel mogelijk is (C2).

Ook wordt aangegeven op welke wijze het effect van de maatregelen zal worden gemonitord (C3). Het zoveel mogelijk kwantificeren maakt het beter mogelijk om de (deel)effecten te kunnen monitoren. Hierdoor wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de realisatie van de maatregelen en het (totaal)effect op het terugdringen van het tekort.

Er zijn meerdere factoren die een invloed hebben op het ontstaan en de ontwikkeling van het tekort. Om die reden wordt gesproken van een *bijdrage aan* de reductie van het tekort.

In de regelgeving staat dat het college verklaart dat het interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot verdere tekortreductie te komen. Het tekort verder reduceren betekent dat het college inzichtelijk maakt dat het maatregelen heeft getroffen waarmee het college beoogt/verwacht dat deze bijdragen aan het verder reduceren van het tekort ten opzichte van voorgaande jaren. Verder reduceren kan ook worden geïnterpreteerd als maatregelen die een reducerend effect hebben op de stijging van de uitgaven. Dus wordt hier verwacht om inzichtelijk te maken dat maatregelen zijn getroffen waarmee het college verwacht/beoogt de eerdere bijdrage aan de neerwaartse trend van de uitgaven te vervolgen.

De beschrijving van de effecten van maatregel kan per maatregel of per groep van maatregelen worden beschreven, afhankelijk van de beschikbare informatie en de aard van de maatregel.

De toetsingscommissie geeft geen oordeel over de mate waarin de maatregelen een bijdrage leveren aan het reduceren van het tekort en geeft ook geen oordeel over de mate van tekortreductie. De commissie beoordeelt of een antwoord wordt gegeven op de hoofdvraag C.

Het college geeft vervolgens aan op welke wijze de effecten worden gemonitord. Aan de wijze van monitoring worden geen verdere eisen aan gesteld. Het is dus aan het college en de gemeenteraad hoe de monitoring precies wordt ingericht. De enige eis is dat de wijze van monitoring beschreven wordt onder vraag C2.

Onder monitoring wordt verstaan het volgen van de resultaten van de getroffen maatregelen in relatie tot de verwachte opbrengsten, zodat op grond van deze informatie bijstelling van het beleid en de uitvoering van maatregelen mogelijk is. De monitoring kan fijnmazig per maatregel of per totaalpakket van maatregelen worden uitgevoerd.

De monitoring kan specifiek gericht zijn op het domein van de Participatiewet en/of de andere onderdelen van het sociaal domein. Ook kan dit onderdeel uitmaken van een reguliere maand- of kwartaalrapportage. De monitorinformatie kan vervolgens worden gebruikt om de gemeenteraad te informeren en ook kan deze informatie worden gebruikt bij een analyse van het volgend jaar (zie vraag A1).

Het is aan het college en de gemeenteraad om de wijze van monitoring te bepalen die het beste aansluit bij het kunnen volgen van de uitgavenontwikkeling en zo een bijdrage levert aan de tekortreductie.

Suggesties bij de beantwoording van C

- Geef inzicht in de redenering op basis waarvan het college verwacht dat het tekort verder reduceert met de onder B genoemde maatregelen.
- U kunt een inschatting van het beoogde effect kwantitatief uitdrukken en als dat niet mogelijk is kunt u het beoogde effect kwalitatief uitdrukken. Onder kwantificering wordt verstaan: de beoogde opbrengst in minder uitkeringen respectievelijk in het beoogde besparingsbedrag.
- U kunt de beoogde effecten presenteren per maatregel of als dat niet mogelijk is, voor meerdere maatregelen gezamenlijk.
- U hoeft geen onderscheid te maken tussen beoogd effect van interne maatregelen en beoogd effect van externe maatregelen.
- U kunt nagaan wat de eventuele gevolgen van de Coronacrisis zijn, welke maatregelen de gemeente om die reden extra heeft getroffen en welk effect hiermee wordt beoogd.

Wet- en regelgeving en ondersteuning

Wet- en regelgeving

In het BPw is geregeld dat het college alleen via een door de minister van SZW beschikbaar gesteld aanvraagformulier een verzoek tot een vangnetuitkering kan indienen, als bedoeld in artikel 74 van de Participatiewet. De verklaring van het college voor een basisverzoek kunt u vinden in het BPw, artikel 10, eerste lid, onder d. De verklaring van het college voor een uitgebreid verzoek kunt u vinden in het BPw artikel 10, eerste lid, onder d, jo. artikel 10, tweede lid. In het BPw staat dat de verklaring van het college een toelichting omvat zoals gevraagd in het modelaanvraagformulier (BPw, artikel 10, onderdeel e).

Via het aanvraagformulier hoeft het college geen informatie te verstrekken over de jaarcijfers (toegekend budget, de netto uitkeringslasten en de door de accountant gerapporteerde foute of onzekere bestedingen), aangezien het ministerie –mede op basis van de SiSa-verantwoording- al over deze gegevens beschikt en zij de toetsingscommissie daarover zal informeren.

Ondersteuning Divosa

Divosa, de vereniging van leidinggevenden in het Sociaal Domein, organiseert periodiek bijeenkomsten waarbij wordt ingegaan op de vangnetuitkering. Daarnaast wordt de Benchmark door Divosa ondersteund en heeft Divosa een aantal factsheets en handreikingen uitgegeven.

Ook heeft Divosa bijgedragen aan het beschikbaar komen van een tool waarin de aanvragen van de afgelopen drie jaar zijn verwerkt. De tool en aanvragen worden per VU-jaar op de website van de Toetsingscommissie gepubliceerd. Zie hiervoor de rubriek: informatie over eerdere aanvragen.

Bijlage 1: Toelichting op externe maatregel

Een voorbeeld⁶ van een duidelijke beschrijving is:

Maatregel 1. Bevorderen ondernemerschap

- A) De externe bronnen voor deze maatregel zijn geweest:
 - a. Een rapport van Radar Advies: Werkzame bestanddelen van parttime ondernemen, dec 2019
 - b. Achterbanraadpleging ZZP Nederland, mei 2020
 - c. Divosa, innoveren van het BBZ, november 2020
- B) Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe bron?
Het inzicht dat investeren in begeleiding van en naar zelfstandig ondernemerschap bijdraagt aan het verkleinen van het bijstandstekort.
- C) Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze consultatie?
De maatregel die getroffen is om meer capaciteit beschikbaar te stellen. Hiermee kunnen naar schatting 45 bijstandsgerechtigden extra naar zelfstandige ondernemerschap worden begeleid en wordt tevens in 20 gevallen vroegtijdige beëindiging van zelfstandig ondernemerschap zoveel mogelijk voorkomen.

Toelichting op de drie vragen.

1. *Wat wordt verstaan onder een externe bron(nen): externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?*

Een externe partij is een persoon of organisatie buiten de grenzen van de gemeente.

- o Een veelgestelde vraag is of in geval van een gemeenschappelijke regeling (ISD of RSD) de consultatie als extern wordt aangemerkt. Consultatie van gemeenten die onderdeel uitmaken van een gemeenschappelijke regeling wordt niet als extern gezien.
- o Dit ligt anders voor een SW-bedrijf. Inmiddels maken veel (voormalige) SW-bedrijven deel uit van een nieuwe GR of zijn uitvoeringsdiensten overgedragen aan SW-bedrijven. In andere gevallen is sprake van privatisering.. Omdat de situatie voor SW-bedrijven niet uniform is, is ervoor gekozen om consultatie van het SW-bedrijf wel gezien als externe consultatie te zien.
- o Onder externe 'schriftelijke' informatie wordt alle informatie verstaan die vastgelegd is in een document of een digitale drager (website, bestand etc.) en voortkomt uit een bron buiten de grenzen van de eigen gemeente respectievelijk ISD of RSD. Deze externe informatie dient dan wel ook informatie te bevatten over het effect en de aanpak van deze maatregel. Anders is raadpleging van de partij van wie de informatie komt noodzakelijk.

⁶ Dit voorbeeld is genomen uit een aanvraag VU 2018, met de daarbij behorende data.

2. *Wat heeft de externe consultatie opgeleverd?*

Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?

Hier wordt beschreven welk inzicht door consultatie van die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie is gekregen bij de gemeente, dat geleid heeft tot het treffen van de externe maatregel?

○ *Wat wordt verstaan onder consultatie van een externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?*

Onder consultatie wordt verstaan het raadplegen van een externe bron (partij of 'schriftelijke' informatie) buiten de gemeente respectievelijk ISD of RSD. Dat kan het raadplegen van een externe partij zijn, maar het kan ook het raadplegen van externe 'schriftelijke' informatie zijn, mits deze ook informatie over de toepasbaarheid (effect, uitvoerbaarheid en aanpak etc.) omvat, anders is het inwinnen van advies bij de betreffende gemeente noodzakelijk.

Voorbeelden van externe consultatie zijn onder andere:

- *gebruik maken van goed werkende maatregelen van andere gemeenten/uitvoeringsorganisaties;*
- *gebruik maken van beleidsplannen e.d. van gemeenten en op basis daarvan inwinnen van advies over deze maatregelen (zoals werkwijze, uitvoering en effect etc.);*
- *inwinnen van advies bij andere gemeenten;*
- *gebruik maken van een kennisgroep of leercirkel, bijeenkomsten van Divosa;*
- *gebruik maken van de signalen op basis van benchmarking Divosa;*
- *gebruik maken van de signalen op basis van de SEO-tool;*
- *gebruik maken van de publicatie van aanvragen van eerdere jaren en de betreffende tools op de website van de toetsingscommissie en op basis daarvan inwinnen van een advies over deze maatregelen (zoals werkwijze, uitvoering en effect etc.);*
- *advies van een extern adviesbureau voor het nemen van extra maatregelen;*
- *onder voorwaarden kunnen samenwerking met en uitvoering door een externe partij ook onder externe consultatie vallen. Dat is alleen het geval indien de consultatie duidelijk is beschreven en deze vervolgens leidt tot een maatregel, zie ook onder punt 3 externe maatregel. De enige uitzondering hierop is de ISD/RSD zoals eerder beschreven.*

Het inschakelen van een externe voor het opstellen van de aanvraag, is géén externe maatregel.

In geval van consultatie van een groep van externen, bijvoorbeeld bij het voorleggen van een beleidsplan, volstaat het aangeven van de betrokken externen en de uit deze groepsconsultatie opgedane inzichten en tot welke (groep van) maatregelen dit heeft geleid.

3. *Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze 'consultatie'?*
Dit is een beschrijving van een getroffen externe maatregel.

Hierna volgen nog enkele toelichtingen over de externe maatregel (n.a.v. veelgestelde vragen):

- Wat wordt verstaan onder een *maatregel*?
 - Onder een maatregel wordt verstaan: een besluit over hoe iets wordt opgelost of veranderd.
- Met '*externe*' maatregel wordt bedoeld: een maatregel die is getroffen naar aanleiding van externe consultatie.
Onder voorwaarden gelden de volgende externe maatregelen ook:
 - Het samenwerken met een externe partij voldoet als '*externe maatregel*' mits binnen deze samenwerking consultatie heeft plaatsgevonden. Beschrijf duidelijk op welke wijze de consultatie in deze samenwerking heeft geleid tot de getroffen maatregel.
 - Het uitvoeren van een maatregel door een externe partij voldoet pas als '*externe maatregel*' indien deze maatregel is getroffen naar aanleiding van consultatie van een externe partij (dat kan de uitvoerende partij zijn). Indien maatregelen met een duidelijk herkenbare inbreng van externen (dus personen of organisaties buiten de eigen gemeente) tot stand komen, worden ze als extern aangemerkt.
- Wat wordt verstaan onder een *getroffen* externe maatregel.
 - Dit is een externe maatregel die voor het tijdstip van indiening van de aanvraag door het college, de gemandateerde directeur en/of de wethouder is getroffen.
 - Onder het treffen van een maatregel wordt verstaan dat het besluit is genomen en waarvan de uitvoering in gang is gezet.
- *Moet het steeds een nieuwe (aanvullende) maatregel zijn?*
Van het college wordt verwacht om te analyseren wat de oorzaken zijn van het tekort, wat hieraan inmiddels is gedaan en wat hiervan de effecten per jaar zijn. En vervolgens of, in dat licht, al dan niet nodig is om tot extra maatregelen te komen ten einde het tekort verder te reduceren.
Die afweging is aan het lokaal bestuur. Het college dient wel de gemeenteraad inzicht te verschaffen over deze afweging. Deze afweging dient dan ook in dit onderdeel te worden beschreven.
In alle gevallen dient het college externe maatregelen te nemen. Dat kunnen ook, afhankelijk van de hiervoor genoemde afweging, bestaande maatregelen zijn, die in hun effect meerjarig doorlopen. Om die reden staat "aanvullende" tussen haakjes.
- *Hoeveel getroffen externe maatregelen zijn vereist?*
Het is aan het lokaal bestuur om te bepalen hoeveel maatregelen moeten worden getroffen om het tekort verder te reduceren. Dat houdt in dat de toetsingscommissie nagaat of één dan wel meerdere externe maatregel zijn getroffen. Het is aan het college en de gemeenteraad om na te gaan of en te beschrijven dat de getroffen maatregelen tezamen het tekort verder reduceren (zie onderdeel effecten).

